

DALARNA
UNIVERSITY

CeTLeR Centrum för besöksnäringforskning

Turism och besöksnäring i Dalarna - Storlek, struktur och lokalisering

Daniel Brandt

Tobias Heldt

Omar Alnyme

Azhar Sabah Al-Musleh

Nr: 2019:02

Turism och besöksnäring i Dalarna - Storlek, struktur och lokalisering

Abstract

Utgångspunkten för denna rapport är de oklarheter och de svårigheter som finns i att uppskatta turismen och besöksnäringens storlek och struktur på regional nivå.

Syftet med denna rapport är att presentera en kartläggning och beräkning av storleken på turism och besöksnäringen i Dalarna samt att kunna relatera densamma till andra näringsgrenar och till BNP på regional och nationell nivå.

Rapportens huvudsakliga resultat visar på att omsättningen inom aktiebolag definierade att tillhöra turism och besöksnäringen i Dalarna (transport och handel ej inräknat) uppgick till 5,95 miljarder kronor för år 2017. Av denna omsättning är minst 2,3 miljarder kronor (ca 40%) att räkna som helt uppkommen tack vare turisternas konsumtion. På motsvarande sätt visar resultaten att antalet sysselsatta uppgår till 5 240 helårsarbetskrafter varav minst 2 030 är helt att tillskrivas uppkomna av tack vare turisternas konsumtion. När det gäller den geografiska uppdelningen av de ekonomiska aktiviteterna på kommunnivå visar resultaten att Malung/Sälen är den kommun med högst omsättning; 1,6 miljarder kronor varav minst 500 miljoner är turismens andel av omsättningen.

Nyckelord: turismekonomi, regionalekonomisk analys, regional gästnattsstatistik, CeTLER

Innehållsförteckning

Förord	5
1. Inledning	6
2. Turism och besöksnäring i Dalarna – vad ska räknas in?	7
2.1 Definition av turism och besöksnäring	7
2.2 Nationalräkenskaper, SNI-koder och satellitkonto	7
2.3 Att mäta turistnäringen storlek i praktiken	8
2.4 Datakällor	9
3. Besöksnäringen i Dalarna - storlek, struktur och lokalisering	20
3.1. Omsättning och sysselsättning i besöksnäringen Dalarna	21
3.2. Sysselsättning uppdelat på kön	25
3.3 Inkvarteringsstatistik för Dalarna	27
4. Något om livslängd på företag inom Dalarnas besöksnäring	31
5. Diskussion av resultat i förhållande till andra studier	33
6. Slutsatser och rekommendationer	35
Litteraturförteckning	37
Bilaga 1	38

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1 SNI- koder som används i studien	12
Tabell 2 Antal företag med skattat antal anställda	13
Tabell 3 Arbetsintensitet i olika delbransch i turistnäringen 2017.....	14
Tabell 4 Totalt antal aktiebolag samt uppgifter om bokföringsdata 2015-17	15
Tabell 5 Efterfråge- och utbudssida i TSA.....	17
Tabell 6 Konsumtionsprodukter i TSA	18
Tabell 7 Turismens andel av förädlingsvärde för SNI-koder ingående i TSA.....	19
Tabell 8 Antal företag i turism och besöksnäringens SNI uppdelat per företagsform för Dalarna 2017.....	20
Tabell 9 Aktiebolag i turism och besöksnäringens uppdelat per arbetsställe för Dalarna 2017 ...	21
Tabell 10 Antal företag, antal anställda och omsättning på delbransch av turistnäringen 2017...	23
Tabell 11 Antal anställda i olika delbranscher 2017	27
Tabell 12 Antal bäddar och rum Dalarnas län 2015-2017	28
Tabell 13 Beläggningsgrad Dalarnas län 2015-2017	28
Tabell 14 Antal gästnätter per boendetyper Dalarnas län 2015-2017	28
Tabell 15 Antal gästnätter på lokal nivå exklusive Stugor och lägenheter 2015	30
Figur 1 Turismens olika delar. Källa Tillväxtverket 2016	9
Figur 2 Omsättning, antal arbetsställen och andel av turismomsättning för utvalda SNI-koder 2015-2017.....	21
Figur 3 Turismens omsättning i Dalarnas län 2017, uppdelat på industrigrupp	24
Figur 4 Turismens omsättning i Dalarnas län 2017, uppdelat per kommun	25
Figur 5 Andel sysselsatta män respektive kvinnor i besöksnäringen 2017	26
Figur 6 Antal nystartade företag Dalarnas län 2015 till 2018.....	31
Figur 7 Antal konkurser i Dalarnas län 2015 till 2017.....	32

Förord

Föreliggande rapport är resultatet av en studie initierad av projektet Invest in Dalarna Agency – för fler hållbara investeringar till Dalarna i samverkan med Centrum för besöksnäringens forskning (CeTLeR). Projektägare är Almi GävleDala AB och medfinansiärer är Europeiska regionala utvecklingsfonden och Region Dalarna.

Forskare vid CeTLeR har på uppdrag av Invest in Dalarna Agency genomfört en kartläggning av turism och besöksnäringen i Dalarna baserat på SCBs företagsregister och företagsdatabas samt andra tillgängliga relevanta datakällor. Kartläggning, analys, diskussion och slutsatser redovisas i denna rapport.

Borlänge, oktober 2019 Högskolan Dalarna, CeTLeR

1. Inledning

Utgångspunkten för denna rapport är de oklarheter och de svårigheter som finns i att uppskatta turismen och besöksnäringens storlek och struktur på regional nivå. På nationell nivå finns relativt bra statistik och indikatorer över turismens storlek och det går att följa turismens utveckling över tid. Det hänger samman med att Turism som näring är relativt ny och definitionsmässigt i nationalräkenskapssystemet (baserat på svensk näringsgrensindelning (SNI)) inte finns definierad som en egen näringsgren. Turism ses som en sammansatt näring bestående av flera olika traditionellt definierade näringar, såsom hotell, restaurang, transporter, handel etc. Problemen att uppskatta besöksnäringens storlek på regional nivå handlar dels om svårigheten att placera inom vilka geografiska gränser som turistekonomiska aktiviteter äger rum, dels om brister och i vissa fall avsaknad av officiell statistik kopplat till inkvartering samt regionala variationer i besökarens konsumtionsmönster.

Syftet med denna rapport är att presentera en kartläggning och beräkning av storleken på turism och besöksnäringen i Dalarna. En utgångspunkt för studien har varit att hitta ett angreppssätt för att bestämma näringens storlek för Dalarna så att den ska vara jämförbara med övrig ekonomisk verksamhet på regional nivå i Dalarna, men även mot andra näringsgrenar och kunna relateras till BNP på nationell nivå. En annan utgångspunkt har varit att det ska vara möjligt att på ett enkelt och rutinmässigt sätt kunna återupprepa skattningar av besöksnäringens storlek för kommande år.

Rapporten syftar också till att diskutera och beskriva något om livslängd på företag i Dalarnas turism och besöksnäring. De sammanställningar av ekonomisk aktivitet som genomförts under arbetets gång har gällt för åren 2015-2017. Av utrymmesskäl presenteras i första hand resultat för år 2017. Årssammanställningar för 2015 och 2016 är placerade i bilaga 1.

Rapporten följer en struktur där nästkommande kapitel diskuterar och definierar vilka ekonomiska aktiviteter som ska räknas till turism/besöksnäringen samt diskuterar olika typer av datakällor. Därefter följer ett avsnitt som presenterar resultat för vår sammanställning över Besöksnäringen i Dalarna för i huvudsak år 2017. Avsnittet inkluderar även en genomgång av statistik kopplat till kommersiella gästnätter i länet. Därpå följande avsnitt diskuterar och beskriver data som indikerar livslängd på företag i Dalarnas besöksnäring. Avslutningsvis följer två avsnitt med diskussion kring rapportens resultat och hur dessa förhåller sig till tidigare studier, samt slutsatser och förslag på vidare studier.

2. Turism och besöksnäring i Dalarna – vad ska räknas in?

Detta avsnitt inleds med en beskrivning av hur turism och besöksnäringen definieras och hur den kan mätas med hjälp av olika datakällor.

2.1 Definition av turism och besöksnäring

Den allmänt vedertagna definitionen av vad Turism omfattar är framtagen av FN och lyder:

”Människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften”

(Tillväxtverket 2019, s.42)

Definitionen av turism omfattar därmed i princip alla aktiviteter och all konsumtion som är direkt kopplad till resandet. Notera att definitionen även innefattar resande för affärer, alltså affärsresandet. Vidare gäller att det per definition den som konsumerar (alltså turisten) och inte vad som produceras som avgör vad som är att räkna som turismekonomisk aktivitet. Som förklaras nedan är detta något som skiljer sig mot andra näringar eller branschers där effekter på ekonomi mäts med produktionen som utgångspunkt.

Under slutet av 1900- och början av 2000-talet användes *Turistnäringen* och *turistnäringens ekonomi* som samlande term för näringen. Under senare delar av 2000-talet har näringen valt att övergå till *Turism och besöksnäring* som ett sätt att tydligare ansluta till internationella definitionen av turism och fånga upp att det handlar om resande och olika typer av resenärer som blir besökare till en viss plats. Ordet *besökare* upplevs numer i allmänhet mer välkomnande är begreppet *turist*.

2.2 Nationalräkenskaper, SNI-koder och satellitkonto

Nationalräkenskaperna (NR) är benämningen på det kontosystem som sammanfattar och beskriver de ekonomiska aktiviteter som sker inom Sveriges gränser. NR sammanfattar även export och import. Som grund för kontosystemet ligger en standard för indelning i näringsgrenar; Svensk Näringsgrens Indelning (SNI). Grunden för NR lades under 1940-talet och anpassades för då rådande struktur inom ekonomin. Flera av nutida branscher som ofta betecknas som näringar, såsom turistnäringen och kulturella- och kreativa näringar (KKN) saknar en egen SNI-kod där all ekonomisk aktivitet under ett år kan bokföras. För att hantera detta problem har något som kallas satellitkonton eller satelliträkenskaper tagits fram.

Turistnäringen används ofta som ett exempel på de mest utvecklade satelliträkenskaper för att beräkna storleken av en delnäring inom ekonomin (se t.ex. Heldt & Nerhagen 2007). Principerna för definitionen av turistnäringen samt för beräkning av dess storlek är accepterade såväl nationellt som internationellt.

Internationellt kallas detta system i förkortning för TSA (Tourism Satellite Accounts) och har beräkningsmetoder som är internationellt fastslagna för att möjliggöra jämförelser mellan turistnäringens storlek mellan länder (IRTS 2008). Sverige följer för närvarande de av Eurostat rekommenderade principerna för upprättande av turism statistik och TSA (Eurostat 2014).

Turistnäringen är inte definierad med en egen SNI-kod utan byggs definitionsmässigt upp som en sammansättning av flera andra branscher. För att komma fram till vilka branscher som hör till turistnäringen har definitionen av vad som menas med en turist tagits som utgångspunkt. Därefter är det turistens konsumtion som avgör vad som är att räkna som tillhörande turistnäringens omsättning eller inte.

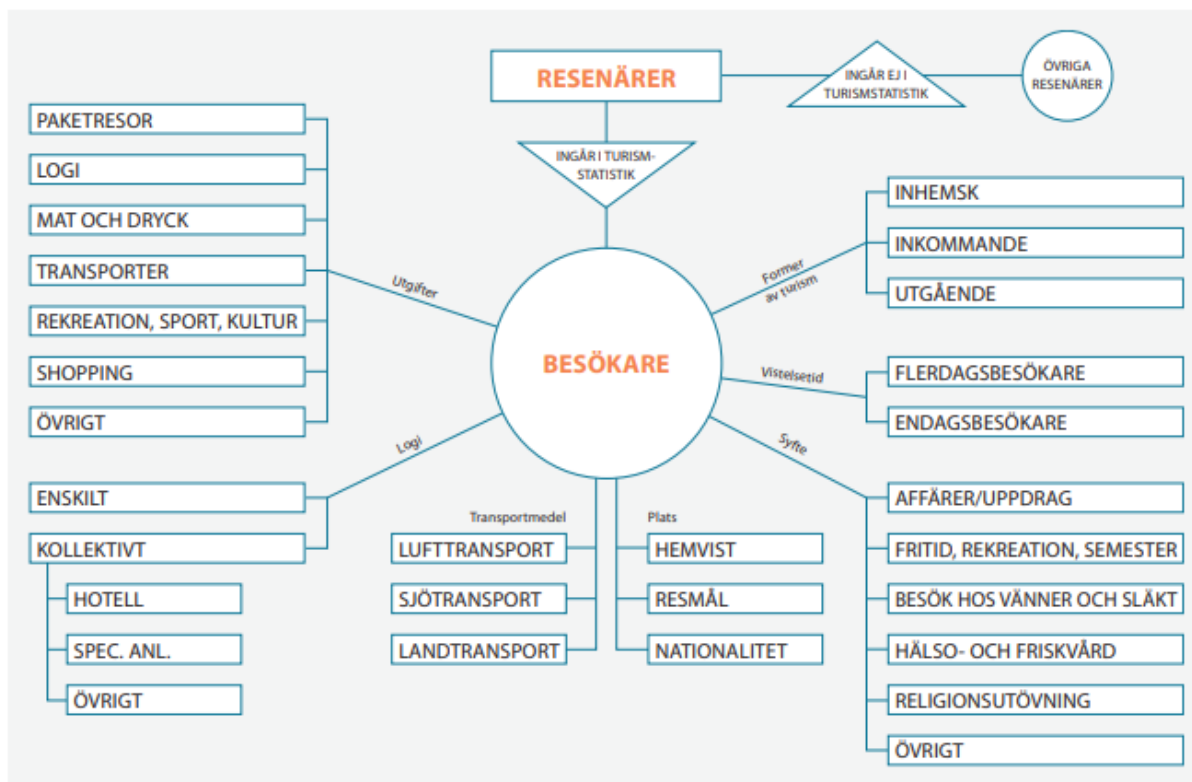
Tillväxtverket är ansvarig myndighet för turismstatistiken i Sverige. På nationell nivå upprättar de löpande beräkningar över turistnäringens storlek i Sverige, de så kallade ”Satellitkontot för turistnäringen”.

I Turistnäringens satellitkonto för 2016 framgår exempelvis att branschen resebyråer och turistservice till 100 procent är klassat som turismnäring, medan hotell och restaurang klassas som 41 procent turism, 17 procent kultur, sport och nöje och 6 procent varuhandel. Totalt sett svarade den svenska turistnäringen för ca 2,6 procent av den BNP 2018 (Tillväxtverket, 2019).

2.3 Att mäta turistnäringen storlek i praktiken

Utgångspunkten för beräkningar av satellitkonto är som tidigare nämnts definitionen av turism. På senare år har dock rekommendationerna ändrats till att använda begreppet *besökare*. Det gjordes i syfte att bättre fånga in affärsresenärer samt att kunna kommunicera näringen som *besöksnäringen*, vilket uppfattas som mer välkomnande jämfört med tidigare *turistnäringen*. (Tillväxtverket, 2016)

Resenärer, besökare och begrepp

Figur 1 Turismens olika delar. Källa Tillväxtverket 2016

2.4 Datakällor

Idag finns framförallt tre huvudsakliga datakällor för att undersöka storleken på besöksnäringen i Dalarna. Två av dessa är kopplade till turisternas konsumtion och den tredje baseras på statistik från företag som är sysselsatta med produktion av varor och tjänster för turism. Första datakällan består av inkvarteringsstatistik som visar hur många gästnätter som har producerats i ett specifikt område under en viss fastställd tidsperiod. Uppgifterna samlas in av boendeanläggningar och ställs samman av SCB, men ansvarig myndighet är Tillväxtverket. Informationen finns därefter åtkomlig i en öppen databas som återfinns på SCB:s hemsida. Statistiken är fritt tillgänglig på länsnivå samt för de tre storstadsområdena. Inkvarteringsstatistik på lägre geografiska nivåer måste data beställas av SCB och kan då erhållas på kommunnivå eller för grupper av kommuner. Det som avgör vilken geografisk nivå som inkvarteringsdata kan analyseras på är hur många boendeanläggningar som finns inom kommunen. Understiger antalet boendeanläggningar ett visst antal, aggregeras data av sekretesskäl. Inkvarteringsstatistik inom en kommun slås då samman med andra, ofta angränsande, kommuners statistik.

Inkvarteringsstatistiken är fördelad på olika typer av boendetyper; SoL (Stugor och Lägenheter), hotell, vandrarhem, stugbyar samt campingplatser. Vissa förändringar av statistiken har genomförts över tiden vilket innebär att långa tidserier blir brutna. Statistiken redovisas månadsvis med preliminära siffror samt årsvis med officiella siffror. Datakällan innehåller även uppgifter om nationalitet bland gästerna samt beläggningsgrad m.m. Däremot särskiljs inte affärsresenärer från fritidsresenärer i beläggningsstatistiken vilket innebär att det inte är möjligt att relatera gästnätter till huvudsyfte för resan. Det finns dock ett antal begränsningar med denna datakälla. För det första finns inte alla boendeanläggningar med i statistiken beroende bl.a. på att de har andra verksamheter som dominerar företagets omsättning. För det andra rapporterar vissa anläggningar inte in inkvarteringsstatistiken eller har en fördröjning av inrapporteringen. Dessutom uppstår vissa brister i statistiken när en anläggning läggs ner (Kronenberg et.al. 2014).

Förutom de här bristerna saknas uthyrning som sker i stugor och lägenheter som hyrs ut privat, vilket på vissa platser utgör en relativt stor andel av det totala antalet gästnätter som produceras. Nya uthyrningsformer så som exempelvis Airbnb finns inte heller med i inkvarteringsstatistiken. Hur stor omfattningen på den här typen av verksamhet är finns det för närvarande ingen tillgänglig statistik över. För rurala områden är det även viktigt att notera att de allra minsta boendeanläggningarna, exempelvis vissa B&B, inte inkluderas i statistiken, eftersom de inte har tillräckligt många rum eller bäddar för att inkluderas i boenderegistret. Slutsatsen av ovan förda resonemang är att det finns ett antal brister i inkvarteringsstatistiken, men att den allt väsentligt kan anses vara av relativt god kvalité.

Den andra datakällan som kan användas för att analysera turismens omfattning härrör från turistdatabasen som bland annat ligger till grund för de s.k. TEM-undersökningarna som genomförs av företaget RESURS på uppdrag av olika aktörer. Övriga uppgifter som ligger till grund för TEM-rapporterna är statistik över transporter som sammanställs av trafikanalys samt omsättningssiffror som SCB samlar in av boendeanläggningarna. Grunddata i turistdatabasen samlades in från början av 1990-talet fram till 2014, då insamlingen av nya konsumtionsuppgifter från turister upphörde. Undersökningarna utfördes via telefonintervjuer som genomfördes med 24 000 individer årligen. Respondenterna fick redogöra för sitt resande föregående månad och de utgifter som var kopplade till dessa resor. Utifrån dessa intervjuer gjordes därefter skattningar av turismens omsättning och sammansättning. Data från turismdatabasen håller för viss regional nedbrytning, vilket innebär att det utifrån turismdatabasen går att dra vissa slutsatser om den ekonomiska utvecklingen inom turismen på regional nivå. Ett problem med uppgifterna i

turismdatabasen var naturligtvis att respondenterna kunde ha svårt att komma ihåg turismrelaterade utgifter som inträffade för relativt länge sedan, så kallat minnesfel, men också att det förde resor till fel tidpunkt under året. (Nordström 1996)

Den tredje och sista källan för turismdata rör finansiell information om turistföretagen och behandlar således produktionssidan och det är den som huvudsakligen används för analysen i föreliggande rapport. Varje år samlar bolagsverket in årsredovisningarna från samtliga företag i Sverige. Dessa data köps därefter in och sammanställs av olika företag som senare säljer data till organisationer som behöver analysera utvecklingen i en viss sektor. I denna datakälla återfinns olika typer av nyckeltal så som exempelvis redovisad omsättning, olika typer av lönsamhetsmått och uppgifter om antal anställa inom företagen.

Eftersom turism inte är en egen branschkod i SNI-kodssystemet, utan är en branschövergripande ekonomisk verksamhet så har med tiden vuxit fram olika principer för att avgränsa turismsektorn. Tanken är att ett antal branscher som är viktiga för produktion av de tjänster som efterfrågas av turisterna ska ingå i de branscher som väljs ut.

I den här studien har följande sätt att kartlägga branschen i Dalarna använts: Utifrån ett antal SNI-koder har turism och besöksnäringen avgränsats gentemot andra branscher. De utvalda SNI-koderna är samma SNI-koder som användes av företaget BISNODE i en tidigare genomförd regional analys av turismens omfattning i Dalarnas län. I huvudsak rör det sig om branscher där det är uppenbart att besöksnäringen har en stor betydelse för omsättningen. Bland dessa återfinns exempelvis hotell- och restaurangbranschen, men även andra relaterade branscher där inte lika stor andel av omsättningen kan förväntas genereras av turisternas konsumtion. En mer detaljerad beskrivning av Turismens Satellitkonto (TSA) återfinns senare i rapporten.

Tabell 1 SNI- koder som används i studien

	SNI	Beskrivning
1	55101	Hotellverksamhet med restaurangrörelse
2	55102	Drift av konferensanläggningar
3	55103	Hotellverksamhet utan restaurangrörelse
4	55201	Vandrarhemsverksamhet
5	55202	Stugbyverksamhet m.m.
6	55300	Campingplatsverksamhet
7	55900	Annan logiverksamhet
8	56100	Restaurangverksamhet
9	56210	Cateringverksamhet vid enskilda evenemang
10	56300	Barverksamhet
11	79110	Resebyråverksamhet
12	79120	Researrangemang
13	79900	Turist- och bokningservice
14	82300	Arrangemang av kongresser och mässor
15	90040	Drift av teatrar, konserthus o.d.
16	91020	Museiverksamhet
17	91030	Vård av historiska minnesmärken och byggnader och liknande sevärdheter
18	91040	Drift av botaniska trädgårdar, djurparker och naturreservat
19	92000	Spel- och vadhållningsverksamhet
20	93111	Drift av skidsportanläggningar
21	93112	Drift av golfbanor
22	93113	Drift av motorbanor
23	93114	Drift av trav- och galoppbanor
24	93119	Drift av sporthallar, idrottsplatser och andra sportanläggningar
25	93120	Sportklubbars och idrottsföreningars verksamhet
26	93130	Drift av gymanläggningar
27	93191	Tävling med hästar
28	93199	Övrig sportverksamhet
29	93210	Nöjes- och temaparksverksamhet
30	93290	Övrig fritids- och nöjesverksamhet

I tabell 1 ovan listas de 30 SNI-koder som används i föreliggande studie. Inom dessa har samtliga företag valts ut ur en databas (Retriever) som innehåller ekonomiska uppgifter om alla svenska företag. Eftersom den här studien är inriktad på att uppskatta volymen av turism inom Dalarnas län har företag som har verksamhet inom dessa SNI-koder inom länet sorterats ut. De faller ut i tre

olika grupper. Den första gruppen består av de som har sitt säte i Dalarna och har alla sina arbetsställen inom länet. I den andra gruppen återfinns företag som har sitt säte utanför länet, men som har ett eller flera arbetsställen registrerade inom Dalarnas län. Det kan exempelvis röra sig om hotellkedjor så som Scandic hotell. Slutligen finns en tredje grupp företag som har besöksadress inom länet men som även har arbetsställen utanför länet. Ett sådant exempel är Skistar som är det största företaget i turistnäringen i länet. I de sistnämnda två fallen har bara den del av företagen som kan relateras till Dalarnas län inkluderats i beräkningarna.

Utifrån dessa tre företagsgrupper har en beräkning av omsättningen i branschen genomförts. För ett antal företag saknas vissa data i årsredovisning och som därför har behövts skattas. För företag med över en miljon i omsättning med noll anställda har antalet anställda skattats med hjälp av omsättningen i företaget (se tabell två nedan). Antalet företag med skattad personal är relativt begränsat, ca 30 st. per år. Skattningen har baserats på en beräkning av hur många anställda som i genomsnitt i hela landet genereras av en viss omsättning inom varje specifik SNI-kod.

Tabell 2 Antal företag med skattat antal anställda

	2015	2016	2017
Antal företag	28	30	30

Skattningen av antalet anställda baseras på arbetsintensiteten som redovisas i tabell 3 nedan. Eftersom förekomsten av företag i vissa delbranscher inom Dalarna inte är tillräckligt stort för att uppnå stabila resultat, har den genomsnittliga arbetsintensiteten i de olika delbranscherna inom landet istället valts för att genomföra skattningen av antalet anställda i de fall där statistik saknas. Eftersom de flesta företag har uppgifter om antal anställda har skattningen bara genomförts på ca. 30 företag årligen (tabell 2).

Tabell 3 Arbetsintensitet i olika delbransch i turistnäringen 2017

Delbransch	Företag i Sverige				Företag i Dalarna			
	Antal företag	Antal anställda	Oms. Mkr	Arbetsintens.	Antal företag	Antal anställda	Oms. Mkr	Arbetsintensitet
Campingplatsverksamhet	258	1420	1777.766	0.7988	10	153	204.665	0.7476
Catering	295	1513	1764.264	0.8576	11	44	48.934	0.8992
Centralkök	6	1985	2874.892	0.6905	1	25	24.604	1.0161
Fritids- & nöjesverksamhet, övrig	462	1754	2473.494	0.7091	14	30	30.408	0.9866
Gymanläggningar	360	3235	4585.352	0.7055	13	45	40.968	1.0984
Hotellverksamhet	1566	30578	40530.269	0.7544	78	738	836.251	0.8825
Idrottsplatser & sportanläggningar	617	6078	8025.697	0.7573	26	1420	2207.198	0.6433
Kultur, nöje & fritid	25	3273	2764.1	1.1841	1	12	13.155	0.9122
Nöjes- & temaparksverksamhet	64	2087	2612.518	0.7988	3	29	34.314	0.8451
Researrangemang	412	3781	39375.665	0.0960	5	8	33.518	0.2387
Resebyråer	314	3535	24229.707	0.1459	4	11	53.116	0.2071
Restaurangverksamhet	9646	80433	80570.581	0.9983	239	1479	1465.912	1.0089
Spel- & vadhållningsverksamhet	145	2981	14222.97	0.2096	5	15	17.182	0.8730
Sportklubbar & idrottsför. Verksamhet	49	1220	1867.174	0.6534	3	62	89.617	0.6918
Sportverksamhet, övrig	694	1788	3048.91	0.5864	33	104	186.612	0.5573
Stugbyar & Vandrарhem	426	1548	1965.458	0.7876	33	124	156.401	0.7928
Trädgårdar, djurparker & naturreservat, drift	26	724	819.802	0.8831	2	2	1.126	1.7762
Turist- & bokningsservice	203	806	1607.338	0.5015	8	47	76.183	0.6169
Uthyrning & förvaltning av fastigheter	8	167	916.153	0.1823	1	6	3.235	1.8547
Vård av historiska minnesmärken & byggnader	24	153	140.406	1.0897	1	1	1.699	0.5886

I Retriever inkluderas bokföringsdata från samtliga företagsformer. Av dessa är bokföringsdata från aktiebolagen de mest heltäckande. I tabell 4 återfinns en redovisning av bortfallet av uppgifter i bokföringen som finns i Retriever. Av det totala antalet aktiebolag i besöksnäringen i Dalarna saknar omkring 11 % uppgifter om omsättningen och ca.30 % saknar uppgifter om antal anställda.

Tabell 4 Totalt antal aktiebolag samt uppgifter om bokföringsdata 2015-17

År	Totalt antal aktiebolag	Fullständiga uppgifter på arbetsställenivå		Data saknas på arbetsställenivå	
		Oms.	Antal anställda	Oms.	Antal anställda
2015	586	525	406	66 (11.3%)	185 (31.3%)
2016	649	575	467	76 (11.4%)	184 (28.3%)
2017	703	627	510	77 (10.5%)	194 (27.6%)

Källa: Egna beräkningar av bokföringsuppgifter i Retriever *Företag med besöksadress i Dalarna och ekonomisk aktivitet i länet.

Ett specifikt problem för turistnäringen är att den består av ett stort antal små företag som i många fall drivs som enskilda firmor. Eftersom bokföringsdata i de flesta fall endast finns för aktiebolag i retriever så har den här rapporten baserats på dessa. Eftersom ett av de största företagen i turistnäringen, Idre fjäll, drivs i stiftelseform så har även detta företag inkluderats i analysen, trots att det inte drivs som ett aktiebolag.

När omsättning och anställda ska fördelas geografiskt måste hänsyn tas till hur många geografiska platser som ett företag bedriver ekonomisk verksamhet på. För den här studien kan det konstateras att en majoritet av företagen endast består av ett enskilt arbetsställe. Då har all omsättning förlagts dit. Ett antal stora företag har dock flera arbetsställen och då har verksamheten spridits ut på dessa. Fördelningen av företagens omsättning och andra ekonomiska uppgifter från bokföringen har gjorts med hjälp av uppgifterna angående antalet anställda på arbetsställenivå.

Informationen finns dock enbart på intervallnivå vilket innebär att det finns osäkerheter i skattningen av företagens omsättning och antal anställda på arbetsställenivå. Beräkningarna av omsättning och antal anställda i den här rapporten sker alltså på tre olika grunder:

- 1) Företag som har sitt säte i Dalarna med ett eller flera arbetsställen som ligger i Dalarna: Hela företagets omsättning hänförs till Dalarna. Detta benämns som In-In i resultatredovisningen
- 2) Företag registrerade i Dalarna med ett eller flera arbetsställen som ligger utanför Dalarna: I resultatredovisningen betecknas detta med In-Ut.
- 3) Ett företag med flera arbetsställen men med sitt säte utanför Dalarna men med arbetsställen innanför Dalarna: Bara den andel av företagets omsättning som kan

förväntas genereras i Dalarna hänförs till länet. I redovisningen benämns detta som Ut-In

Resultatet av beräkningarna innebär att de företag som är lokaliserade i Dalarna, men har ett eller flera arbetsställen utanför länet, kommer att få en lägre andel av den totala omsättning hänförd till Dalarnas län. De arbetsställen som hör till företag som är registrerade i något av de andra länen, men som har arbetsställen i Dalarna kommer istället att bidra till turismomsättningen i länet genom att en andel av deras omsättning kommer att hänföras till Dalarna. I resultatredovisningarna kommer således In-In och Ut-In att redovisas.

När företagens omsättning i respektive bransch har summerats så multipliceras den totala omsättningssiffran med den andel som turismen anses ha i respektive bransch. För exempelvis restaurangbranschen kommer ca.33 % av omsättningen att kopplas till turism. Resten av omsättningen hänförs till lokal/regional konsumtion. Dessa uppskattningar har hämtats från TSA.

Ett problem med företagsdata som används för att skatta turismens betydelse för ekonomin är att ett företags verksamhet kan delas upp i flera företag som antingen sitter ihop via ägandet eller annars är sammankopplade via kontrakt med exempelvis underleverantörer. Ett exempel kan vara ett företag som bibehåller samma nivå på omsättningen, men där personalstyrkan förändras dramatiskt från ett bokföringsår till ett annat på grund av outsourcing av vissa delar av sin verksamhet. Dessa kopplingar är svåra att kartlägga med hjälp av företagsdatabasen.

Ett förslag för framtida studier är att genomföra mer robusta beräkningar för att ta hänsyn till ev. outsourcingeffekt. Ett förslag skulle kunna vara att i de fall där omsättningen inte över- eller understiger föregående räkenskapsårs omsättning men där antalet anställda förändras med mer än 30 % så skattas antal anställda istället. Därigenom blir antalet anställda mindre känsliga för exempelvis outsourcing eller uppdelning av befintliga företag.

I TSA beräknas hur stor omsättning som genereras av turismrelaterad konsumtion i ett antal SNI-koder i nationalräkenskaperna. Man försöker således beräkna omfattningen på den produktion som genereras för att möta turismkonsumtionen. Tabell 5 nedan visar hur turismproduktion och konsumtion är kopplade till varandra i TSA. I tabellen återfinns typiska aktiviteter som en besökare ägnar sig åt under en turistresa såsom exempelvis boende, utemåltider och olika former av kultur- och nöjesaktiviteter. I TSA inkluderas även shopping och transporter, vilket gör att TSA skiljer sig något från den analys som presenteras i den här rapporten.

Tabell 5 Efterfråge- och utbudssida i TSA

Produkter	Verksamheter/branscher
Konsumtionsprodukter/Consumption products	
Turismkaraktäristiska produkter/Tourism characteristic products	
Inkvarterings tjänster för besökare, inklusive eget fritidsboende	Inkvarterings verksamheter för besökare
Tjänster avseende utemåltider	Restaurang-, catering- o barverksamhet
Tjänster avseende järnvägstransporter, passagertrafik	Järnvägstransporter
Tjänster avseende vägtransporter, passagerartrafik	Vägtransporter
Tjänster avseende sjöfart, passagerartrafik	Sjötransporter
Tjänster avseende luftfart, passagerartrafik	Lufttransporter
Tjänster avseende uthyrning och leasing av transportmedel	Uthyrning och leasing
Resetjänster och relaterade tjänster	Resebyrå- & researrangörs verksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster
Tjänster avseende kultur, nöje o fritid	Kultur-, nöjes- och fritids verksamheter
Tjänster avseende sport och rekreation	Sport- och rekreations verksamheter
Landspecifika turismkaraktäristiska produkter, varor	Verksamheter för försäljning av landspecifika karaktäristiska varor
Landspecifika turismkaraktäristiska produkter, tjänster	Övriga landspecifika karaktäristiska verksamheter
Anslutna turismprodukter	
Handelsmarginaler; livsmedel, drivmedel, övriga varor	Detaljhandel
Varor: livsmedel, drivmedel, övriga varor	Detaljhandel
Tjänster	Offentlig förvaltning och kontorstjänster
Icke turismrelaterade konsumtionsprodukter	
Icke konsumtionsprodukter	
Värdesaker	Detaljhandel
Övriga icke konsumtionsprodukter	

Källa: Tillväxtverket (2016).

Turisternas konsumtion finns således med i Sveriges nationalräkenskaper genom att varje konsumtionsaktivitet (jmf turistens huvudsakliga aktiviteter: bo, resa, äta, göra) kopplas till ett antal konsumtionsprodukter. Dessa produkter återfinns i tabell 6 nedan, där även varje konsumtionsgrupp kopplas till en kod i nationalräkenskaperna (SNI-kod, Svensk näringsgrensindelning).

Tabell 6 Konsumtionsprodukter i TSA

A. Consumption products	
<i>A.1 Tourism consumption products</i>	
I551	Hotels
I55A	Holiday villages, camping, etc.
L68201B	Second homes
I56A	Meals out
H491A	Rail transport
H493A	Public transport, bus
H4932	Taxi travel
H50A	Water transport
H511	Air transportation
N7711	Passenger car rental
N7912	Package trips
	Other travel arrangements + tourist assistance
N79A	
R90	Cultural services and entertainment
J591	Film
R91	Museums, libraries, etc.
R931	Sports
	Other recreational and entertainment services
R932	Boating
<i>A.2 Tourism products</i>	
	Goods purchase
C10 and C11	Food
	Other goods purchase
C192000B+E	Fuel
	Cars
	MC
	Boats
N82A	Trade fairs, congresses, conferences
O84B	Passport, visa
<i>A.3 Non-tourism-related services</i>	
M742	Photo services
S9601	Washing
S9602	Hairdresser, beauty care
<i>B.1 Valuables</i>	Valuables

Källa: SCB Miljöräkenskaper MIR 2018:1 Bilaga I

Konsumtionen som finns listad i tabell 6 ovan måste mötas av motsvarande produktion för att utbud och efterfråga ska kunna mötas. SCB har därför valt ut ett antal SNI-koder som anses motsvara de delbranscher där produktionen av de varor och tjänster som turisterna konsumerar har producerats. Dessa återfinns i tabell 7 nedan. Eftersom inte all produktion i dessa SNI-koder kan förväntas ha uppkommit av turisternas efterfråga har den procentuella andelen av turisternas efterfrågan beräknats för var och en av SNI-koderna. I exempelvis kategorin Hotell beräknas att 62 % av det totala förädlingsvärdet i sektorn kan hänföras till turism. Som framgår av tabellen är det stor skillnad på hur stor andel av förädlingsvärdet som relateras till turism. Turism och

restaurang har störst andel turismkonsumtion och lägst andel har offentlig förvaltning med endast 0,2 %.

Tabell 7 Turismens andel av förädlingsvärde för SNI-koder ingående i TSA

Industry, by NACE 2007	Tourism as share of total value added 2015	
I55	Hotels	62%
I56	Restaurant services	31%
H49A	Rail transport, passenger Public and other passenger	19%
H49B	transport	8%
H49C	Taxi	29%
H50	Water transport	10%
H51	Air transportation	86%
N79	Travel agencies, tourist assistance	100%
L68A	Second homes	10%
O84	Public administration	0.2%
R90–93+S96	Culture, sports, entertainment, beauty care	16%
G45–47	Trade in goods	5%
N77	N77 Rental	11%
N82A	Other business services	9%
M74	Design, photo, interpreter	1%

Källa: SCB Miljöräkenskaper MIR 2018:1 Bilaga I

3. Besöksnäringen i Dalarna - storlek, struktur och lokalisering

Detta avsnitt redogör för resultaten från kartläggningen av besöksnäringen i Dalarna. I avsnittet kommer först det totala antal företag i länet i olika företagsformer att presenteras. Därefter presenteras totalsiffror över besöksnäringen i Dalarnas omsättning och sysselsättning för de ekonomiska aktiviteter som har uppkommit inom Dalarnas läns gränser uppdelat på olika delbranscher. Resultaten delas därefter upp per kommun följt av en redovisning kring genusförhållandena inom besöksnäringens arbetsställen. Slutligen kommer inkvarteringsstatistiken att analyseras på såväl regional som lokal nivå i Dalarnas län.

Tabell 8 Antal företag i turism och besöksnäringens SNI uppdelat per företagsform för Dalarna 2017

Totalt antal företag	
1 976	
Aktiebolag	703
Ekonomiska föreningar	37
Enkla bolag	4
Enskilda firmor	728
Handels- och Kommanditbolag	157
Ideella föreningar	334
Övriga bolagsformer	13

Källa: Egna beräkningar av data från Retriever.

I tabell 8 redovisas det totala antalet företag som återfinns inom de utvalda SNI-koderna. Tabellen inkluderar såväl aktiebolag som övriga företagsformer. Antalet enskilda firmor kräver en särskild kommentar. Vid utsök ur databasen Retriever fanns vi totalt 1192 enskilda firmor som hade en viss del av sin verksamhet kategoriserad med en SNI-kod som vi definierat som turism och besöksnäring. Många av dessa hade angett att de bedrev verksamhet under flera SNI-koder. I tabellen 8 ovan valde vi att inkludera endast de 728 enskilda firmor som av SCB var kategoriserade under en industrigrupp som faller under turism och besöksnäring. För att visa på den totala spridningen av mångsyssleri inom enskilda firmor har vi placerat den fullständiga listan med de 1 192 enskilda firmornas olika industrigrupper i bilaga tabell A.4.

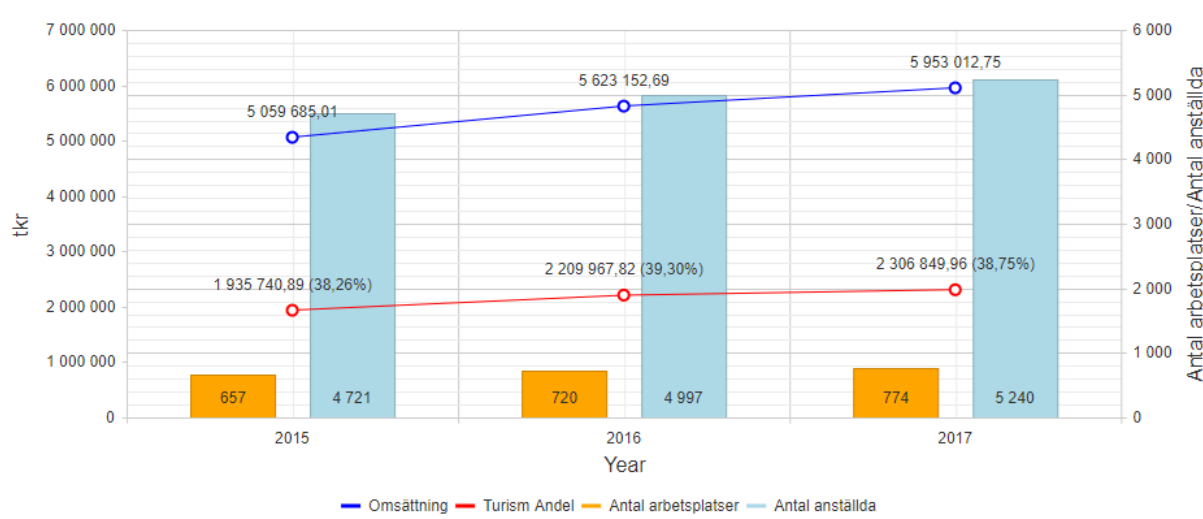
Tabell 9 Aktiebolag i turism och besöksnäringens uppdelat per arbetsställe för Dalarna 2017

Antal aktiebolag			
703			
I län- I län		Utanför – I län	
613		90	
Ett arbetsställe		Flera arbetsställen	
658		45	
In län- In län	Utanför- I län	I län- I län	Utanför- I län
602	56	11	34

Källa: Egna beräkningar av data från Retriever.

I tabell 9 redovisas antalet aktiebolag i näringen för år 2017 uppdelat på arbetsställen och placering inom eller utanför länet. År 2017 Av de 703 aktiebolagen var det hela 658 st. som bara hade ett arbetsställe och en stor majoritet (602 st.) hade detta arbetsställe i Dalarnas län. Noteras ska också att 90 aktiebolag hade sitt säte utanför Dalarna men bedrev verksamhet (=hade arbetsställen) inom Dalarnas län.

3.1. Omsättning och sysselsättning i besöksnäringen i Dalarna

Figur 2 Omsättning, antal arbetsställen och andel av turismomsättning för utvalda SNI-koder 2015-2017

Eftersom att företagsdatabasen endast innehåller omsättningssiffror och antal anställda från årsredovisningarna kopplat till aktiebolag baseras även våra beräkningar med ett undantag endast

på uppgifter från företag som drivs som aktiebolag. Omsättning och sysselsättning från Stiftelsen Idre Fjäll är tillagd separat då deras verksamhet har en relativt stor volym (oms. 2017: 280 mkr). Den övre blå linjen i Figur 2 visar att den beräknade omsättningen har ökat från omkring 5,1 miljarder 2015 till ca 5,9 miljarder 2017. Den undre röda linjen visar en skattning av turismens andel av den totala omsättningen inom de utvalda företagen (se diskussion och förteckning i tabell 7). Av den här omsättningen visar beräkningarna att procentandelen som kan härröras till turism, har ökat något, från 38,2 procent till 38,8 procent under perioden.

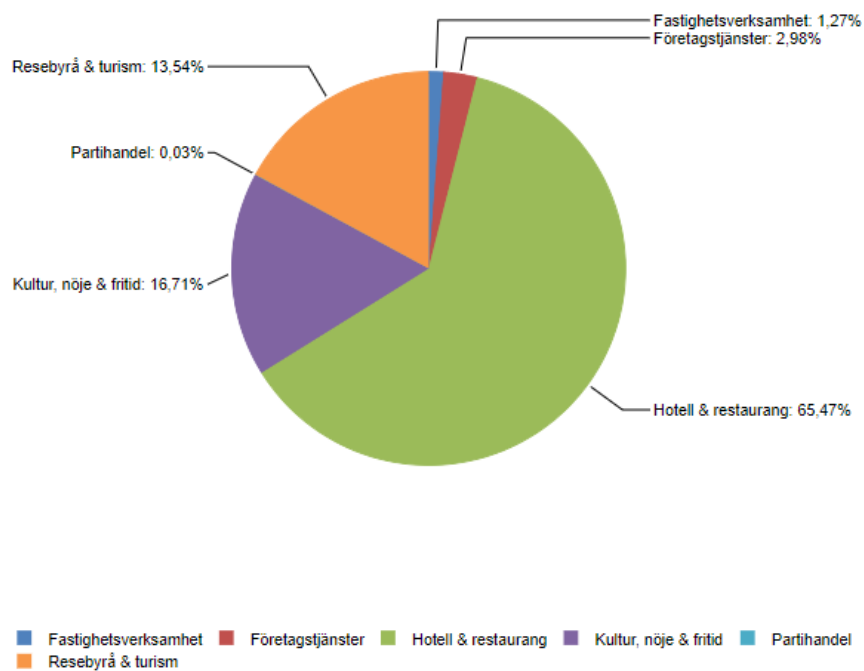
De vänstra orangea staplarna för respektive år i Figur 2 visar även att det totala antalet arbetsställen inom aktiebolag har ökat från 657 st. till 774 st. mellan 2015 och 2017. De högra ljusblå staplarna visar att de anställa under samma period ökat från ca 4 700 personer (2015), till över 5 200 individer (2017).

Tabell 10 Antal företag, antal anställda och omsättning på delbransch av turistnäringen 2017

Industrigrupp	Undergrupp	Antal arbetsställen i aktieföretag	Antal syss.	Oms. (tkr)	T.S.Oms. (tkr)	Antal enskilda firmor
1-Fastighetsverksamhet	1- Rengöring & lokalvård	19	730	323 319	29 099	2
	2- Uthyrning & förvaltning av fastigheter	1	6	3 235	291	11
2-Företagstjänster	1- Kongresser & mässor	19	24	68 680	68 680	8
3-Hotell & restaurang	1- Campingplatsverksamhet	17	125	162 355	162 355	10
	2- Catering	14	44	49 269	49 269	27
	3- Centralkök	7	31	32 275	32 275	-
	4- Hotellverksamhet	102	877	998 108	618 827	16
	5- Restaurangverksamhet	317	1 710	1 741 972	540 011	236
	6- Stugbyar & Vandrarhem	23	82	107 662	107 662	60
4-Kultur, nöje & fritid	1- Fritids- & nöjesverksamhet, övrig	25	38	43 409	7 814	94
	2- Gymanläggningar	32	77	87 776	15 800	4
	3- Idrottsplatser & sportanläggningar	39	1 147	1 695 022	305 104	4
	4- Kultur, nöje & fritid	1	12	13 155	2 368	2
	5- Museiverksamhet	1	2	380	68	3
	6- Nöjes- & temaparksverksamhet	4	31	37 079	6 674	-
	7- Spel- & vadhållningsverksamhet	9	27	30 099	5 418	2
	8- Sportklubbar & idrottsför. verksamhet	5	66	95 349	17 163	-
	9- Sportverksamhet, övrig	76	80	136 422	24 556	200
	10- Trädgårdar, djurparker & naturreservat, drift	2	2	1 126	203	1
	11- Vård av historiska minnesmärken & byggnader	2	2	2 095	377	2
5-Partihandel	1- Maskiner & utrustning övriga, partihandel	1	7	11 988	599	-
6-Resebyrå & turism	1- Researrangemang	16	14	46 320	46 320	12
	2- Resebyråer	10	55	183 428	183 428	3
	3- Turist- & bokningservice	32	50	82 490	82 490	31
		774	5 240	5 953 013	2 306 850	728

Källa: Egna bearbetningar av bokföringsdata i Retriever.

Tabell 10 redovisar aktieföretagens uppdelade i delbranscher, av SCB kallade industrigrupper. Vid en analys av omsättningen inom de olika industrigrupperna inom besöksnäringen kan det konstateras att det framförallt är inom hotell- och restaurangsektorn dit en stor del av den ekonomiska aktiviteten är koncentrerad. Andra stora delbranscher som är kopplade till besöksnäringen är stugbyar och vandrarhem samt olika idrottsplatser och sportanläggningar.

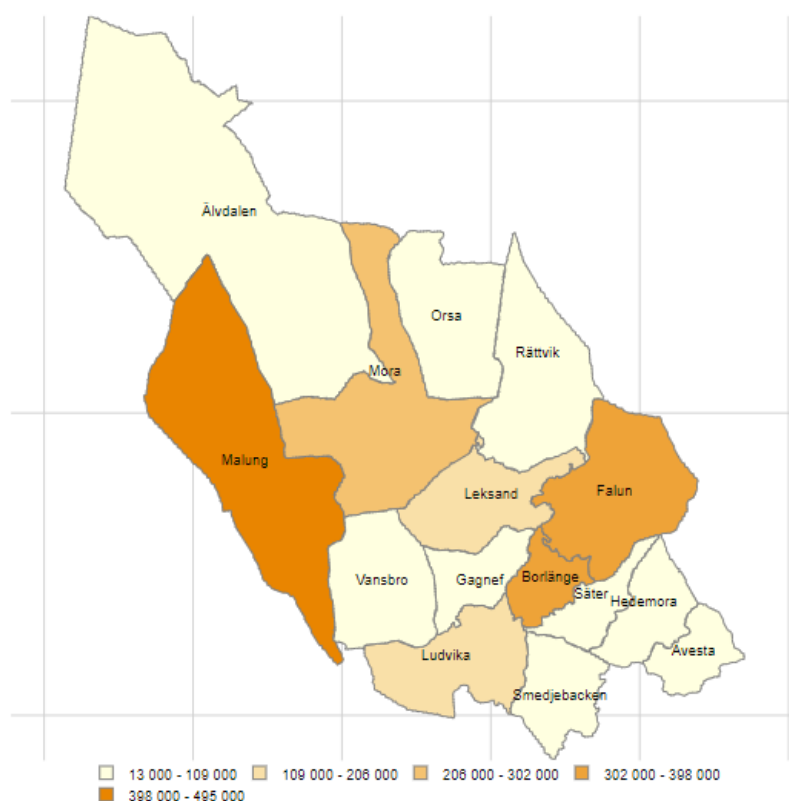

Figur 3 Turismens omsättning i Dalarnas län 2017, uppdelat på industrigrupp. Källa: Egna beräkningar av data från Retriever

När omsättningen i branschen fördelas baserat på industrigrupp så är det tydligt att 65 % av omsättningen i besöksnäringen är kopplad till *Hotell & restaurang* (figur 3) Därefter är också *Kultur-nöje och fritid* en stor sektor med nästa 17 % av den totala omsättningen i besöksnäringen.

Total turnover: 5 953 012,75 tkr

Tourism share: 2 306 849,96 tkr

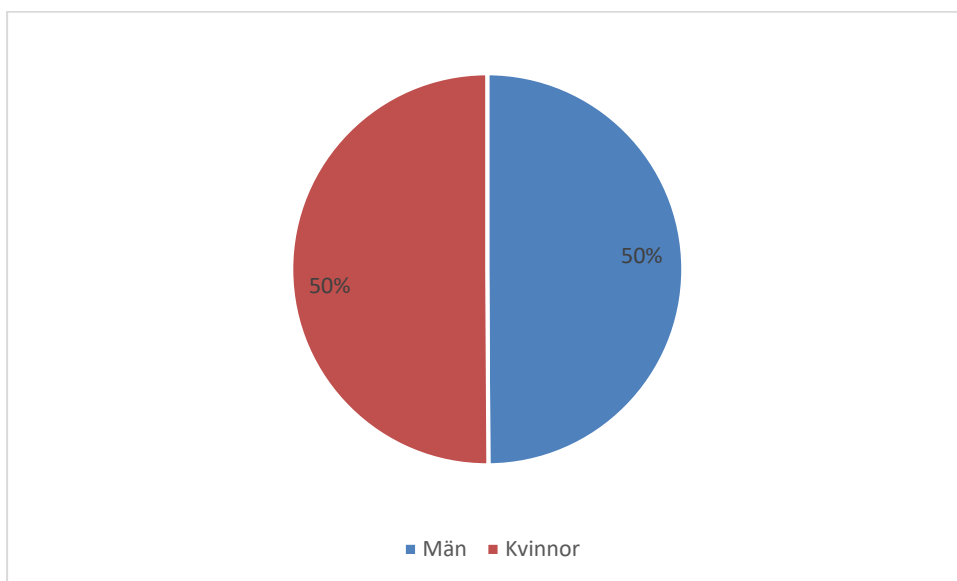

Figur 4 Turismens omsättning i Dalarnas län 2017, uppdelat per kommun. Källa: Egna beräkningar av data från Retriever

Den geografiska fördelningen av turismens omsättning mellan länets kommuner presenteras i figur 4. Där framgår tydlig tyngdpunkten mot områden med många gästnätter i länet. Figur 5 visar exempelvis att den totala omsättningen är som högst i Malung/Sälens kommun. Även i Falun och Borlänge är den totala omsättningen i kommunen hög. Den södra delen av länet med kommunerna Avesta, Smedjebacken och Hedemora har lägst omsättning i de utvalda SNI-koderna. I bilaga 1 redovisas samtliga resultat uppdelat på kommunnivå.

3.2. Sysselsättning uppdelat på kön

Figur 5 nedan visar hur stor andel män respektive kvinnor som var sysselsatta i besöksnäringen i Dalarna 2017. Totalt var över 7 000 personer sysselsatta i SNI- koder som finns i besöksnäringen och det var lika stor andel män som kvinnor i branschen.

Figur 5 Andel sysselsatta män respektive kvinnor i besöksnäringen 2017. Källa SCB

Trots att näringen hade lika stor andel sysselsatta kvinnor som män 2017 visar en analys av sysselsättningen på delbransch att det finns sektorer där kvinnor är under- respektive överrepresenterade (se tabell 11). Inom delbransch hotell med restaurang är det nästan dubbelt så många kvinnor som män som är sysselsatta. Inom Sportklubbar och idrottsföreningar är situationen istället den motsatta och männen är överrepresenterade. Även i restaurangbranschen är det betydligt fler män än kvinnor sysselsatta enligt data från SCB.

Tabell 11 Antal anställda i olika delbranscher 2017

SNI kod	Delbransch	Män	Kvinnor
55101	Hotell med restaurang	343	671
55102	Konferensanläggningar	45	74
55103	Hotell utan restaurang	24	19
55201	Vandrarhem m.m.	24	26
55202	Stugbyar m.m.	58	41
55300	Campingplatser m.m.	59	108
55900	Andra logier	-	-
56100	Restauranger	1435	1219
79110	Resebyråer	8	50
79120	Researrangörer	15	7
79900	Turistbyråer o.d. Arrangörer av kongresser	30	87
82300	och mässor	11	13
91020	Museer	54	71
91030	Kulturminnesinstitutioner	..C	7
	Botaniska trädgårdar, djurparker och		
91040	naturreservat	..C	-
93111	Skidsportanläggningar	607	533
93112	Golfbanor, golfklubbar	50	5
93113	Motorbanor	8	..C
93114	Trav- och galoppbanor	20	13
	Sporthallar, idrottsplatser och andra		
93119	sportanläggningar	150	104
	Sportklubbar och		
93120	idrottsföreningar	272	159
93130	Gymanläggningar	27	56
93191	Tävlingsstall	48	39
	Professionella idrottsutövare, sportarrangörer,		
93199	sportadministratörer	81	49
93210	Nöjes- och temaparker	19	29
	Övriga fritids- och		
93290	nöjesanläggningar	107	104
	Cateringverksamhet vid		
56210	enskilda evenemang	24	35
56300	Barverksamhet	-	-
	Spel- och		
92000	vadhållningsverksamhet	13	26

Källa: SCB Supercross (Siffrorna avser dagbefolkning) *C indikerar att antalet är för lågt och därför har undertryckts av SCB av sekretesskäl.

3.3 Inkvarteringsstatistik för Dalarna

Efter de tre storstadslänen är Dalarna det län som producerar flest gästnätter varje år. Den omfattande vintersäsongen med stora skiddestinationer och sommarturismen runt sjön Siljan är orsaken till att Dalarna är ett av de största turism länen i Sverige.

Tabell 12 Antal bäddar och rum Dalarnas län 2015-2017

		2015	2016	2017
20 Dalarnas län	Hotellrum	4234	4154	4203
	Hotellbäddar	10270	10121	10228
	Stugor i stugbyar	2193	2221	2209
	Bäddar i stugbyar	13398	13590	13479
	Bäddar i vandrarhem	2807	2902	2781

Källa: SCB och Tillväxtverket

Tabell 12 ovan visar att det finns ca 3 000 fler bäddar i stugbyar jämfört med antalet bäddar på hotell i Dalarna. Antalet registrerade bäddar i stugbyar såväl som på hotell och på vandrarhem, har legat relativt stabilt mellan 2015 och 2017. Även antalet registrerade stugor i stugbyar och antalet hotellrum har varit relativt stabilt under perioden.

Tabell 13 Beläggingsgrad Dalarnas län 2015-2017

		2015	2016	2017
20 Dalarnas län	Hotellrum	39.9	44.6	45.6
	Hotellbäddar	31.6	35.6	36.2
	Stugor i stugbyar	40.2	42.1	45.8
	Bäddar i stugbyar	28.2	29.0	30.1
	Bäddar i vandrarhem	16.6	18.8	17.7

Källa: SCB och Tillväxtverket

Tabell 13 visar att beläggningssiffrorna har ökat något under den studerade perioden. Beläggingsgraden på hotellrum har exempelvis ökat från 40 till 46 procent under perioden. Även beläggingsgraden i stugor i stugbyar har ökat från 40 % till 46 % mellan 2015 och 2017.

Tabell 14 Antal gästnätter per boendetyper Dalarnas län 2015-2017

Boendekategori	2015	2016	2017
Campingar	1 080 174	1 072 896	1 018 942
Hotell	987 904	1 062 160	1 086 871
Stugor och lägenheter (SoL)	1 545 013	1 582 809	1 465 774
Stugbyar	1 220 362	1 226 656	1 218 296
Vandrarhem	152 135	159 330	157 633
Totalt	4 985 588	5 103 851	4 947 516

Källa: SCB och Tillväxtverket

Inkvarteringsstatistiken för Dalarnas län återfinns i tabell 14 ovan. Det kan konstateras att utvecklingen mellan 2015 och 2017 var relativt stabil även om antalet kommersiella gästnätter i Dalarna minskade något, från ca 4 985 000 till 4 950 000 gästnätter. Eftersom vissa justeringar har skett av kategoriseringarna av de olika boendeanläggningarna så bör förändringar i den enskilda delbranschen betraktas med viss försiktighet. Slutsatsen av tabell 13 är dock att antalet kommersiella gästnätter ligger relativt stabilt i länet med omkring 5 miljoner årligen.

När antalet gästnätter ska fördelas på lokal nivå måste kategorin stugor och lägenheter (SoL) tas bort eftersom den inte tillhandahålls på lokal nivå av SCB på grund av sekretessskäl. Som framgår av tabell 15 på nästa sida så var det totala antalet gästnätter för år 2015, exklusive SoL ca. 3 440 000 stycken.

Flest kommersiella gästnätter exklusive SoL, i Dalarna producerades 2015 i Älvdalens kommun med 750 000 st. Näst flest producerades samma år i Malung/Sälens kommun, med omkring 650 000 gästnätter. De två största städerna i länet, Falun och Borlänge uppmätte bara ungefär hälften så många övernattningar som Malung-Sälens kommun, ca 300 000 respektive 250 000 gästnätter vardera. Förutom dessa fyra kommuner producerar även Leksands kommun ett stort antal kommersiella gästnätter. År 2016 var deras motsvarande antal gästnätter ca 350 000 st.

Tabell 15 Antal gästnätter på lokal nivå exklusive Stugor och lägenheter 2015

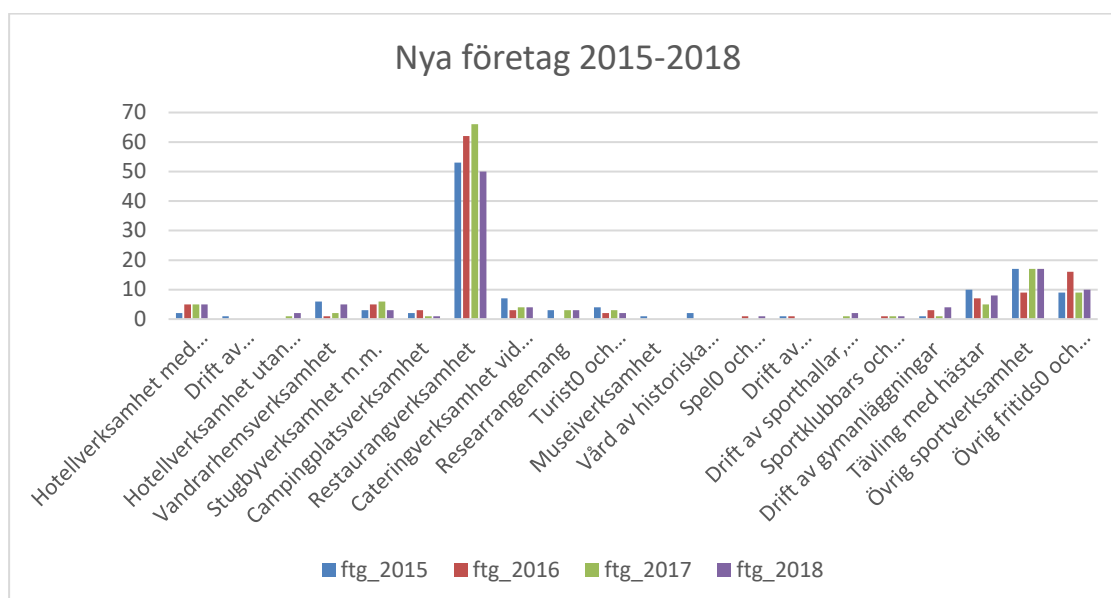
Kommun	Antal anläggningar	Antal nyinskrivna gäster			Gästnätter		
		Svenska	Utländska	Totalt	Svenska	Utländska	Totalt
Vansbro	11	12 529	1 496	14 025	26 059	3 317	29 376
Malung	37	158 139	14 947	173 086	574 550	49 278	623 828
Gagnef	8	4 648	799	5 447	10 600	2 601	13 201
Leksand	25	159 495	11 069	170 564	306 222	29 633	335 855
Rättvik	21	83 469	8 054	91 523	232 653	24 833	257 486
Orsa	17	57 975	13 334	71 309	151 007	44 291	195 298
Älvdalen	46	141 323	28 417	169 740	635 562	133 430	768 992
Smedjebacken	7	21 477	2 971	24 448	53 105	7 536	60 641
Mora	18	110 708	25 803	136 511	223 390	50 136	273 526
Falun	30	144 497	19 476	163 973	285 454	36 158	321 612
Borlänge	15	125 896	17 010	142 906	234 414	26 537	260 951
Säter	6	8 364	587	8 951	18 649	1 404	20 053
Hedemora	8	8 400	573	8 973	15 562	1 309	16 871
Avesta	12	16 381	3 048	19 429	29 514	7 396	36 910
Ludvika	13	65 057	16 449	81 506	206 888	60 254	267 142
Totalt	274	1 118 358	164 033	1 282 391	3 003 629	478 113	3 481 742

Källa: SCB och Tillväxtverket

4. Något om livslängd på företag inom Dalarnas besöksnäring

Att kartlägga livslängden på företag är komplext eftersom företag kan försvinna från databasen på grund av många olika orsaker. Det finns flera olika sätt att avveckla ett företag och konkurs är bara ett av dessa. Företag kan även försvinna ur företagsregistret genom att det fusioneras med ett annat bolag, eller att det delas eller likvideras. I Retriever finns uppgifter om när ett bolag har bildats och när det eventuellt har försvunnit ut ur databasen. Problemet med databasen är att förändringar i registret kan skapa ett intryck av att situationen har förändrats trots att det endast har skett en ombildning eller en förändring i registret. Detta är ett känt problem och exempelvis SCB har arbetat med den här problematiken. För att bättre kunna genomföra analyser av strukturförändringar på arbetsmarknaden har SCB därför utvecklat ett system som kallas för *registren för företagens och arbetsställets dynamik* (FAD). Istället för att använda förändringar i företagsregistret har istället ansatsen i FAD varit att bygga upp en koppling mellan arbetsställe/företag och individerna som arbetar där. Därmed är idén att kartlägga förändringarna i näringslivet med hjälp av förändringar i individernas koppling till arbetsplatsen/företaget.

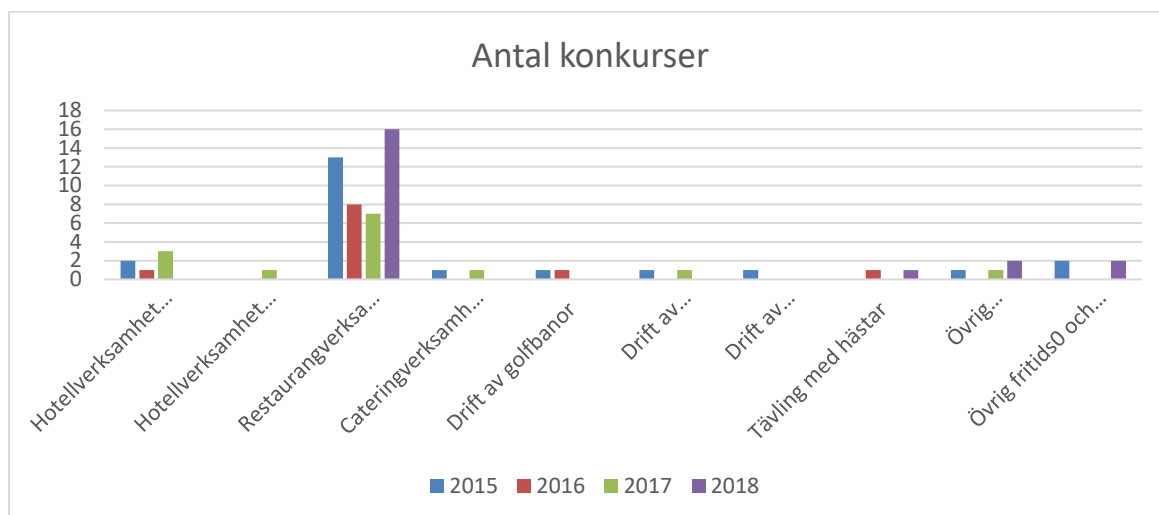
I föreliggande rapport har statistik över antalet nystartade företag använts som en indikator för hur nyetablering av företag i besöksnäringen utvecklades mellan 2015 och 2018. Resultatet återfinns i figur 6 nedan.

Figur 6 Antal nystartade företag Dalarnas län 2015 till 2018. Källa: Tillväxtanalys

*statistiken inkluderar även alla enskilda näringsidkare som inte har namnskyddat firmanamn. Den är inte kompatibel med data från bolagsverket eftersom deras data innehåller alla nyregistreringar och därmed inkluderar alla förändringar för företagen så som exempelvis ägarförändringar eller andra ombildningar.

Av de utvalda SNI-koderna så startas flest företag i det som benämns *Restaurangverksamhet*. Där öppnade mellan 50 och 70 nya företag årligen i Dalarnas län under den studerade perioden. Relativt många företag (ca 20 st.) startades även i *Övrig sportverksamhet* och i *Övrig fritids- och nöjesverksamhet*.

Figur 7 Antal konkurser i Dalarnas län 2015 till 2017. Källa: Tillväxtanalys

I figur 7 återfinns antalet konkurser i besöksnäringen 2015 till 2018. Jämfört med antalet nystartade företag är det färre delbranscher som har berörts av konkurser. Även när det gäller antalet konkurser är det *Restaurangverksamhet* som har flest registrerade händelser i registret. Under perioden varierar dessa mellan sju och 16 st. årligen. Antalet konkurser i restaurangbranschen ligger dock betydligt lägre än antalet nystartade företag, vilket innebär att antalet företag i den här delbranschen ökade under perioden 2015 till 2018.

5. Diskussion av resultat i förhållande till andra studier

I den här rapporten har omfattningen på Dalarnas besöksnäring beräknats i huvudsak med hjälp av företagsdata från aktiebolags årsredovisningar tillhandahållna från Retrievers databas. Andra studier rörande omsättning och företag i Dalarna skiljer sig troligen från resultaten i den här undersökningen. Exempelvis så visar Bisnodes beräkningar att turismen i Dalarna 2016 omsatte 5,41 miljarder kronor (vilket kan jämföras med resultaten i föreliggande studier som visar på 5,62 miljarder totalt men endast 2,2 miljarder efter en justering med turismandelen). En anledning är bl.a att antalet branscher som har inkluderats skiljer sig något i föreliggande studie jämfört med Bisnodes studie.

Den största skillnaden mot tidigare studier är att resultaten i föreliggande rapport inkluderar en mer korrekt beskrivning av turismens andel av olika delbranscher. Genom att följa principerna för hur turistnäringen definieras inom ramen för satellitkontot justeras omsättningssiffror med hänsyn tagen till att företag i olika delbranscher inte till 100 procent säljer sina varor och tjänster till turister. Det ska tilläggas att denna justering är gjord med genomsnittsvärden hämtade från nationella turistsatellitkontot. Detta innebär sannolikt en underskattning av turismens storlek i Dalarna då länet baserat på tidigare studier visat sig vara relativt mer turismintensivt jämför med ett genomsnittligt län i Sverige. Fördjupade studier krävs för att uppskatta olika delbranschens turismandelar för Dalarna (och även andra län i Sverige).

Det ska också tilläggas att de resultat som presenteras för besöksnäringen i Dalarna (dvs. efter justering av turismandelen av aktiebolagens omsättning) inte inkluderar samtliga delbranscher och SNI-koder som finns i det nationella turistsatellitkontot. Delområdena transporter ("resa") och detaljhandel (shopping- del av "göra") saknas. Detta är två områden som inte tidigare finns med i varken Bisnodes beräkningar eller andra beräkningar som baserar sig på företagsdatabasen. Det krävs även här fördjupade analyser för att på ett korrekt sätt selektera ut dessa företag ur företagsdatabasen.

Vidare kan konstateras att resultaten ger en förfinad beskrivning av besöksnäringens volym för Dalarna genom att särskilja på ägande av företag inom och utanför länet genom att ta hänsyn till dels att företag som bedriver verksamhet inom Dalarnas besöksnäring kan ägas utanför Dalarna dels att företag som har sitt säte i Dalarna kan bedriva verksamhet utanför länets gränser.

Det är även värt att påpeka att den metodik som tagits fram och används inom ramen för denna studie, vad gäller urval av företag ur inkludera till besöksnäringen, är gjord för att årligen kunna upprepas per automatik. Därmed kan godtyckliga gränsdragningar baserat på manuella genomgångar av företagslistor undvikas.

6. Slutsatser och rekommendationer

Syftet med denna rapport har varit att presentera en kartläggning och beräkning av storleken på turism- och besöksnäringen i Dalarna. En utgångspunkt för studien har varit att hitta ett angreppssätt för att bestämma näringens storlek för Dalarna så att den ska vara jämförbara med övrig ekonomisk verksamhet på regional nivå i Dalarna, men även mot andra näringsgrenar och kunna relateras till BNP på nationell nivå. En annan utgångspunkt har varit att det ska vara möjligt att på ett enkelt och rutinmässigt sätt kunna återupprepa skattningar av besöksnäringens storlek för kommande år. Rapporten har också haft som syfte att diskutera och beskriva något om livslängd på företag i Dalarnas besöksnäring.

Rapportens huvudsakliga resultat visar på att omsättningen inom aktiebolag definierade att tillhöra turism och besöksnäringen i Dalarna (transport och handel ej inräknat) uppgick till 5,95 miljarder kronor för år 2017. Av denna omsättning är minst 2,3 miljarder kronor (ca 40%) att räkna som helt uppkommen tack vare turisternas konsumtion. På motsvarande sätt visar resultaten att antalet sysselsatta uppgår till 5 240 helårsarbetskrafter varav minst 2 030 är helt att tillskrivas uppkomna av tack vare turisternas konsumtion. När det gäller den geografiska uppdelningen av de ekonomiska aktiviteterna på kommunnivå visar resultaten att Malung/Sälen är den kommun med högst omsättning; 1,6 miljarder kronor varav minst 500 miljoner är turismens andel av omsättningen, följt av Borlänge kommun med dryga 1 miljard i omsättning (turismandel 371 miljoner) för de inkluderade aktiebolagen.

Rapporten redovisar även att den största delbranschen inom turism och besöksnäringen i Dalarna är hotell- följt av restaurangbranschen som vardera uppgår till dryga 600 miljoner respektive 540 miljoner mätt som turismandelar. Noteras ska att omsättningen inom undergruppen idrottsplatser och sportanläggningar uppgår till 1,7 miljarder, men genom att tillämpa nationella värdet för turismandelen för denna delbransch på 0,18 ger det en turismandel på dryga 300 miljoner. Detta är ett tydligt exempel på att näringens totalomsättning underskattas när nationella genomsnittet tillämpas. Det är högst sannolikt så att mer än 18 procent av idrottsanläggningen Kläppens omsättning uppkommer tack vare turisternas konsumtion. I dagsläget har vi dock inte annat stöd i forskningen för att använda en annan turismandel för denna bransch.

Ovanstående exempel sätter fingret på en viktig skillnad vad gäller resultaten i denna studie i förhållande till andra liknande studier av turismen i Dalarna. Genom att följa principerna för hur turistnäringen definieras inom ramen för satellitkontot justeras omsättningssiffror med hänsyn

tagen till att företag i olika delbranscher inte till 100 procent säljer sina varor och tjänster till turister. Detta ger den teoretisk mest korrekta uppskattningen av turism och besöksnäringens storlek men i praktiken leder det så länge inte mer precisa skattningar finns av regionala turismandelar för Dalarna till en underskattning av turism och besöksnäringens storlek.

Framtida studier och utvecklingar av modellen rekommenderas i riktning mot att bättre kunna uppskatta turismens betydelse för den regionala ekonomin. Ett första steg bör vara att utökas antalet ingående delbranscher så att transportrelaterade SNI-koder samt ett antal SNI-koder inom detaljhandel och partihandel kan inkluderas. Vidare bör fördjupade studier göras för att uppskatta hur turister i Dalarna konsumerar i förhållande till riksgenomsnitt. Möjligheten att förfina GEO bestämmandet av företag inom turism och besöksnäring längs transportstråk och tydligt utpekade turistområden bör undersökas. För att förbättra analys av potential för investeringar inom turism och besöksnäringen bör även effekter av allmänna trender med delningsekonomiska lösningar (Airbnb, Uber etc.) på besökarnas res-och konsumtionsvanor undersökas. Ett första sådant steg kan vara att GEO bestämma dessa verksamheter och därefter uppskatta volymer av verksamheten för att sätta i relation till res-och boende i andra kommersiella former.

Litteraturförteckning

Eurostat (2014). Methodological manual for tourism statistics, version 3.1. European union, Luxembourg.

IRTS (2008). International recommendations for tourism statistics, United Nations: Department of Economic and social affairs, Series M No. 83/Rev.1.

Kronenberg, K., Lexhagen, M., Fuchs, M., (2014). Ekonomiska spridningseffekter inom turism- Forskningsöversikt och praktiska metoder. ETOUR. Report 2014:4.

Nordström, J. (1996) Tourism Satellite Account for Sweden 1992–93, Tourism Economics, 2(1) 13-42.

Statistics Sweden (2018) The tourism satellite account and the environment – method development. Environmental accounts MIR 2018:2 Urn:urn:nbn:se:scb-2018-mi71br1801_pdfISSN:1654-6822 (Online); 1403-1337 (print) Accessed 2019-10-16.

Tillväxtverket (2016). Turismens begreppsnyckel. Pub.nr.: Info 0639.ISBN: 978-91-97903-39-7.

Tillväxtverket (2019). Fakta om svensk turism. Rapport:0208, ISBN 978-91-88961-08-2

Bilaga 1

Tabell A1. Antal företag, antal anställda och omsättning på delbransch av turistnäringen 2015

Industry Group	Under group	Count	Emp.	Oms. (tkr)	T.S.Oms. (tkr)	
1-Fastighetsverksamhet	1- Rengöring & lokalvård	19	673	283 416	25 507	
	2- Uthyrning & förvaltning av fastigheter	1	6	1 934	174	
2-Företagstjänster	1- Kongresser & mässor	16	24	49 741	49 741	
3-Hotell & restaurang	1- Campingplatsverksamhet	15	53	60 299	60 299	
	2- Catering	11	38	40 483	40 483	
	3- Centralkök	7	28	29 631	29 631	
	4- Hotellverksamhet	92	896	973 802	603 757	
	5- Restaurangverksamhet	252	1 423	1 362 027	422 228	
	6- Stugbyar & Vandrarhem	19	68	94 306	94 306	
4-Kultur, nöje & fritid	1- Fritids-& nöjesverksamhet, övrig	18	21	26 860	4 835	
	2- Gymanläggningar	29	76	82 214	14 799	
	3- Idrottsplatser & sportanläggningar	38	1 068	1 518 035	273 246	
	4- Kultur, nöje & fritid	1	7	11 771	2 119	
	5- Museiverksamhet	0	0	0	0	
	6- Nöjes- & temaparksverksamhet	4	40	43 847	7 892	
	7- Spel- & vadhållningsverksamhet	9	33	33 742	6 074	
	8- Sportklubbar & idrottsför. verksamhet	5	87	89 160	16 049	
	9- Sportverksamhet, övrig	64	57	73 938	13 309	
	10- Trädgårdar, djurparker & naturreservat, drift	2	1	1 116	201	
	11- Vård av historiska minnesmärken & byggnader	2	2	2 644	476	
5-Partihandel	1- Maskiner & utrustning övriga, partihandel	1	6	10 636	532	
6-Resebyrå & turism	1- Researrangemang	13	15	36 942	36 942	
	2- Resebyråer	10	67	185 996	185 996	
	3- Turist- & bokningservice	29	30	47 145	47 145	
		657	4 721	5 059 685	1 935 741	

Källa: Egna beräkningar av data från Retriever

Tabell A2. Antal företag, antal anställda och omsättning på delbransch av turistnäringen 2016

Industry Group	Under group	Count	Emp.	Oms. (tkr)	T.S.Oms. (tkr)
1-Fastighetsverksamhet	1- Rengöring & lokalvård	19	698	292 276	26 305
	2- Uthyrning & förvaltning av fastigheter	1	6	1 399	126
2-Företagstjänster	1- Kongresser & mässor	18	23	60 541	60 541
3-Hotell & restaurang	1- Campingplatsverksamhet	17	70	86 158	86 158
	2- Catering	14	47	46 818	46 818
	3- Centralkök	7	31	29 762	29 762
	4- Hotellverksamhet	98	886	1 018 933	631 738
	5- Restaurangverksamhet	287	1 552	1 538 282	476 868
	6- Stugbyar & Vandrarhem	20	77	103 242	103 242
4-Kultur, nöje & fritid	1- Fritids-& nöjesverksamhet, övrig	24	31	31 525	5 674
	2- Gymanläggningar	29	81	81 314	14 637
	3- Idrottsplatser & sportanläggningar	38	1 125	1 649 461	296 903
	4- Kultur, nöje & fritid	1	9	13 107	2 359
	5- Museiverksamhet	1	2	318	57
	6- Nöjes- & temaparksverksamhet	4	34	41 439	7 459
	7- Spel- & vadhållningsverksamhet	9	28	30 527	5 495
	8- Sportklubbar & idrottsför. verksamhet	5	75	114 740	20 653
	9- Sportverksamhet, övrig	68	63	90 916	16 365
	10- Trädgårdar, djurparker & naturreservat, drift	2	1	1 215	219
	11- Vård av historiska minnesmärken & byggnader	2	2	2 245	404
5-Partihandel	1- Maskiner & utrustning övriga, partihandel	1	7	11 315	566
6-Resebyrå & turism	1- Researrangemang	13	14	45 003	45 003
	2- Resebyråer	10	58	287 107	287 107
	3- Turist- & bokningsservice	32	77	45 509	45 509
		720	4 997	5 623 153	2 209 968

Källa: Egna beräkningar av data från Retriever

Tabell A3. Omsättning och turismandel nedbrutet på kommunnivå 2015-2017

Kommun	2015		2016		2017	
	Omsättning	Turismandel	Omsättning	Turismandel	Omsättning	Turismandel
Älvdalen	308 435	84 982	345 744	95 099	375 654	104 549
Avesta	181 231	100 423	201 937	105 527	205 794	96 732
Borlänge	897 598	330 526	1 096 762	474 537	1 041 195	371 104
Falun	527 679	252 446	575 463	280 533	694 163	318 330
Gagnef	20 923	7 906	26 317	10 111	30 258	12 540
Hedemora	99 842	35 924	102 081	37 009	107 064	39 627
Leksand	406 345	177 688	478 530	201 989	477 792	204 490
Ludvika	262 211	143 821	296 873	157 519	319 856	169 978
Malung	1 455 735	441 338	1 532 147	468 042	1 636 157	494 097
Mora	384 726	171 304	376 137	166 817	463 842	238 502
Orsa	192 241	60 686	239 803	72 999	223 606	88 125
Rättvik	206 189	75 884	224 367	81 497	240 425	102 488
Säter	47 635	23 227	47 809	24 195	48 525	26 034
Smedjebacken	36 146	13 258	44 616	16 427	48 327	19 861
Vansbro	32 749	16 328	34 567	17 667	40 355	20 392
Total	5 059 685	1 935 741	5 623 153	2 209 968	5 953 013	2 306 850

Källa: Egna beräkningar av data från Retriever

Tabell A4. Antal enskilda företag i turism och besöksnäringen i Dalarnas län

Industry Group	Under Group	Count
Bemanning & arbetsförmedling	Arbetsförmedling & rekrytering	1
	Personaluthyrning	1
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	Anläggningsarbeten	12
	Arkitektverksamhet	1
	Byggnadssnickeriarbeten	9
	Byggverksamhet	11
	Designverksamhet	1
	El-vvs & bygginstallationer	11
	Golv- & väggbeläggningsarbeten	2
	Måleri- och glasmästeriarbeten	2
	Takarbeten	2
Data, it & telekommunikation	Dat konsultverksamhet	3
	Dataprogrammering	4
	Datordrifttjänster	1
Detaljhandel	Antikviteter & begagnade varor, butikshandel	1
	Bageri & Konfektyr, butikshandel	2
	Blommor, växter & små sällskapsdjur, butikshandel	2
	Böcker, butikshandel	1
	Detaljhandel, övrig	7
	Heminredning & kontorsmöbler, butikshandel	3
	Järn-, vvs-, & byggvaror, butikshandel	2
	Kontorsförbrukningsvaror, butikshandel	2
	Kosmetika & hygienartiklar, butikshandel	1
	Livsmedelshandel	3
	Mattor & inredningstextilier, butikshandel	1
	Postorder- & internethandel	7
	Sport- & fritidsartiklar, butikshandel	3
	Textilier, butikshandel	1
	Tobaksvaror, butikshandel	1
	Torg- & marknadshandel	2
	Varuhus- & stormarknadshandel	1
Fastighetsverksamhet	Fastighetsförvaltning på uppdrag	2
	Fastighetsrelaterade stödtjänster	2
	Rengöring & lokalvård	2
	Skötsel & underhåll av grönytor	2
	Uthyrning & förvaltning av fastigheter	11
Företagstjänster	Fotoverksamhet	7
	Företagstjänster, övriga	2
	Informationstjänster, övriga	1
	Kongresser & mässor	8

	Säkerhetsverksamhet	1
Hotell & restaurang	Campingplatsverksamhet	10
	Catering	27
	Hotellverksamhet	16
	Restaurangverksamhet	236
	Stugbyar & Vandrarhem	60
Hår & skönhetsvård	Hår- och skönhetsvård	5
Hälsa & sjukvård	Hälso- & sjukvård, övriga	4
	Veterinärverksamhet	3
	Vård & omsorg med boende	1
Jordbruk, skogsbruk, jakt & fiske	Blandat jordbruk	39
	Djuruppfödning, övrig	4
	Drivning	5
	Fiskodling	1
	Fjäderfä och äggproduktion	1
	Får- & getuppfödning	7
	Grönsaksodling	2
	Hästuppfödning	15
	Mjölkproduktion & nötkreatursuppfödning	1
	Nötkreatur & bufflar, övriga	3
	Plantskoleväxter, odling	1
	Service till husdjursskötsel	10
	Service till skogsbruk	3
	Service till växtodling	3
	Skogsbruk	54
	Växter, bearbetning	1
	Växtodling	2
Juridik, ekonomi & konsulttjänster	Konsultverksamhet avseende företags org.	16
	Revision, skatterådgivning, redovisning	6
Kultur, nöje & fritid	Artistisk verksamhet	14
	Fritids- & nöjesverksamhet, övrig	94
	Gymanläggningar	4
	Idrottsplatser & sportanläggningar	4
	Kultur, nöje & fritid	2
	Litterärt & konstnärligt skapande	9
	Museiverksamhet	3
	Spel- & vadhållningsverksamhet	2
	Sportverksamhet, övrig	200
	Trädgårdar, djurparker & naturreservat, drift	1
	Vård av historiska minnesmärken & byggnader	2

Livsmedelsframställning	Bageri- & mjölprodukter	5
	Choklad- & konfektyrtillverkning	1
	Juice & safttillverkning	2
	Köttprodukter	1
	Livsmedelsframställning	2
	Mejerivarutillverkning	1
Media	Film, video & tv	2
	Förlagsverksamhet, övrig	1
	Utgivning av tidskrifter	4
Motorfordonshandel	Lastbilar, bussar & specialfordon, handel	2
Partihandel	Blommor & växter, partihandel	1
	Hushållsvaror övriga, partihandel	1
	Jordbruks- & textilråvaror, provisionshandel	1
	Motorcyklar, handel, service & tillbehör	1
	Partihandel, övrig	1
	Specialsortiment	1
	Virke & byggmaterial, partihandel	1
Reklam, pr & marknadsundersökning	Reklam, pr, mediebyrå & annonsförsälj.	5
Reparation & installation	Hushållsapparater, hem & trädgård, reparation	1
	Industri- maskiner & utrustning, installation	1
	Maskiner, reparation	3
	Metallvaror, reparation	1
	Motorfordon, reparation & underhåll	9
	Utrustning reparation, övrig	1
Resebyrå & turism	Researrangemang	12
	Resebyråer	3
	Turist- & bokningsservice	31
Teknisk konsultverksamhet	Juridik, ekonomi, vetenskap & teknik, övrig	6
	Teknisk konsultverksamhet	4
	Teknisk provning & analys	1
Tillverkning & industri	Byggnads- och inredningssnickier	3
	Keramiska produkter, tillverkning	1
	Kläder & textilier, tillverkning	1
	Läder- & skinnkläder, tillverkning	1
	Metallindustri	4
	Möbler övriga, tillverkning	2
	Plastvarutillverkning, övrig	1
	Smyckestillverkning	1
	Sportartikelstillverkning	1
	Sågning, hyvling & impregnering	1

	Verktygsmaskiner, tillverkning	1
Transport & magasinering	Landtransport, stödtjänster	1
	Vägtransport, godstrafik	3
Utbildning, forskning & utveckling	Sport- & fritidsutbildning	25
	Universitets- & högskoleutbildning	1
	Utbildning, övrig	13
	Utbildningsväsendet, stödverksamhet	1
	Översättning & tolkning	2
Uthyrning & leasing	Uthyrning & leasing av fritids- & sportutrustning	5
	Uthyrning & leasing övrigt	1
Övriga konsumenttjänster	Konsumenttjänster, övriga	3
	Kroppsvård	4
	Tvätteriverksamhet	1
Totalt		1 193

Källa: Egna beräkningar av data från Retriver. In-In, Utanför-In. Tabellen innehåller det totala antalet enskilda firmorna. Av dessa har 728 en placering inom de industrigrupper som definierats som turism och besöksnäring.

CeTLeR

Centre for Tourism and Leisure
Research

Kontakt: cetler@du.se

Medfinansierat av
REGION DALARNA

